

CULTUURRAAD

VOOR DE

NEDERLANDSECULTUURGEMEENSCHAP

ZITTING 19751976

21 APRIL 1976

BEGROTING

van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap
voor het begrotingsjaar 1976

SECTOR NEDERLANDSE CULTUUR

Artikelen die tot de bevoegdheid van de Commissie
voor buitenlands cultuurbeleid behoren (*)

VERSLAG

namens de Commissie voor buitenlands cultuurbeleid
door de heer A. SMETS aan de Commissie voor de begroting
uitgebracht

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft op 20 april 1976 een onderzoek
gewijd aan de artikelen van de begroting van de Culturele

(*) Uitgaven voor de internationale culturele betrekkingen.
I.e. hoofdstuk VIII van de functionele begroting.

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer D. Coens.

Vaste Zeden : de heren D. Coens, E. Cooreman, C. De Clercq,
J. Gerits, R. Gijs, R. Otte, A. Smets, H. Suykerbuyk, G. Verhaegen,
J. Verroken ;
de heren H. Boel, A. Laridon, F. Vanijlen, J. Van Elewijck, M.
Vandenhove ;
de heer E. De Facq, mevrouw N. Maes, de heren F. Van der
Elst, P. Van Grembergen ;
de heren J. Buchmann, Jean Daems, L. De Grève, E. Vander-
smissen.

Plaatsvervangers :

mejuffrouw G. Devos de heer J. Henckens, mejuffrouw R.
Steyaert, de heren Leo Vanackere, J. Verhaegen ;
mevrouw L. Delepierre, de heren A. De Rore, L. Rombaut ;
de heren H. de Bruyne, J. Vandemeulebroucke ;
de heren E. Flamant, P. Poortmans.

Zie :

4-1 (19751976) :
— Nr. 1 : Ontwerp van decreet

Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap voor het begrotingsjaar 1976 — Sector Nederlandse Cultuur —, met name de artikelen die tot de bevoegdheid van de Commissie voor Buitenlands Cultuurbeleid behoren.

Algemene bespreking

De Minister deelt mede dat in 1976 een aantal belangrijke wijzigingen zijn ingevoerd in de werking van de internationale culturele betrekkingen.

Ter uitvoering van de culturele autonomie werd het Fonds voor de Internationale Culturele Betrekkingen en waarmee de activiteiten in het raam van de culturele akkoorden worden gefinancierd, gesplitst.

Er werd een afzonderlijk Fonds voor de Internationale Culturele Betrekkingen opgericht bij het bestuur van Nederlandse Cultuur. Dit Fonds heeft tot doel de uitgaven te bekostigen en de ontvangsten te boeken i.v.m. de internationale culturele samenwerking en dit ter uitvoering van de culturele akkoorden die tussen België en het buitenland zijn afgesloten.

De Minister, in wiens bevoegdheid de internationale culturele samenwerking valt, heeft een beheerscomité benoemd dat de middelen van het Fonds moet beheren.

Deze middelen bestaan uit :

- a) toelagen die bij de begroting zijn voorzien ;
- b) de ontvangsten van allelei aard, zoals deze van culturele manifestaties.

Het beheerscomité is samengesteld uit de bevoegde ambtenaar, 2 leden door de Minister benoemd, drie rekenplichtigen, alsmede de afgevaardigde van de Inspectie van Financiën die met raadgevende stem de vergaderingen bijwoont. Het koninklijk besluit is op 31 december 1975 invoege getreden.

De Fondsen worden in drie grote sectoren onderverdeeld : sector 1 - de landen die behoren tot de EEG, sector 2 - alle andere Europese landen, sector 3 - de landen buiten Europa. Er zijn in totaal 41 afgesloten culturele verdragen.

Het cultureel verdrag van de Nederlandse Antillen en Suriname dat op het einde van vorig jaar werd afgesloten, heeft nog geen werkprogramma. Een eerste gemengde vergadering is in 1976 in uitzicht gesteld.

Over korte tijd zal een cultureel verdrag worden afgesloten met Ierland. Het programma voor de samenwerking met Ierland zal worden opgesteld nadat in de loop van het jaar een gemengde technische commissie is samengesteld. De eerste kredieten zullen pas in 1977 moeten voorzien worden.

De Minister wijst er dan op dat de culturele Fondsen naar de omvang van de uitgaven, de belangrijkste sector van de internationale culturele samenwerking is. Op de begroting van 1976 is een bedrag van 39 800 000 F ingeschreven.

Er is voor 1975 een overdracht van 22 200 000 F. De inkomsten uit culturele manifestaties mogen worden geraamd op 1 000 000 F.

Het totale bedrag aan inkomsten voor 1976 mag derhalve op 63 000 000 F worden geraamd.

De uitgaven kunnen in een zestal rubrieken worden ondergebracht.

1. Studiebeurzen	13 000 000,-
Werkingskosten (vergaderingen van de gemengde technische commissies en sub-commissies. Drukwerken van affiches en brochures)	1 800 000,-
Tentoonstellingen	
Borobudur — Paleis voor Schone Kunsten	4 000 000,-
Ensor (USA)	2 500 000,-
Wandtapijten (USA)	2 000 000,-
2. Uitgaven ter uitvoering van protocollen	
Kunstpropaganda	8 600 000,-
Sociaal-culturele sector	20 600 000,-
Onderwijssamenwerking	7 500 000,-
3. Overbruggingskrediet 1977	3 000 000,-
TOTAAL	63 000 000,-F

Vervolgens heeft de Minister het dan over de organisatie van de internationale samenwerking.

1. Samenwerking met Nederland

De samenwerking met Nederland wordt geherstructureerd. Op de eerste plaats zal de culturele commissie met Nederland worden geherstructureerd. De materies van samenwerking zullen aangepast worden aan de culturele autonomie.

De aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de culturele autonomie, zullen enerzijds worden besproken door een Nederlandstalige delegatie, respectievelijk een Franstalige delegatie.

De aangelegenheden van nationaal belang door een paritair samengestelde delegatie.

Een eerste vergadering volgens deze nieuwe formule zal plaatsvinden in de maand mei.

Zoals reeds bekend is hebben de bevoegde ministers van Onderwijs en Cultuur van België en Nederland besloten om de samenwerking tussen België en Nederland grondig te onderzoeken.

Er werd een werkgroep voor de integratie opgesteld, die tot taak heeft een concreet plan voor te bereiden tot oprichting van een nieuw orgaan van samenwerking voor de Nederlandse taal en letteren.

De werkgroep heeft zijn werkzaamheden aangevangen en zal deze beëindigen, vermoedelijk in de maand september.

De besprekingen verlopen in een zeer goed klimaat en het valt te voorzien dat zeer belangrijke voorstellen aan de beide regeringen zullen worden voorgelegd.

De Minister zal de bevoegde commissie van de **Cultuurraad** in kennis stellen van de voorstellen die door de werkgroep zullen worden geformuleerd.

2. Commissariaat-Generaal

Zoals reeds bekend overweegt de regering de oprichting van een bijzonder orgaan voor de coördinatie van de internationale culturele samenwerking van de Nederlands-talige gemeenschap met het buitenland.

De ontwerpteksten zullen eerlang voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd.

De regering heeft eveneens een wetsontwerp in voorbereiding, ter uitvoering van art. 59bis, § 3 van de Grondwet.

Dit wetsontwerp voorziet dat de culturele verdragen aan de goedkeuring van de Cultuurraad zullen worden onderworpen.

3. Tentoonstellingen

Verschillende belangrijke tentoonstellingen zullen in het buitenland worden georganiseerd.

Zo o.m. een tentoonstelling gewijd aan het werk van James Ensor te Chicago, in het raam van het tweehonderdjarig bestaan van de USA.

Eveneens in het raam van deze herdenking zal enerzijds een tentoonstelling gehouden worden gewijd aan wandtapijten en anderzijds een tentoonstelling van kunstboeken.

In Groot-Brittannië zal te Manchester een tentoonstelling worden georganiseerd van Vlaamse en Hollandse tekeningen, in de maanden oktober en december 1976.

Te Wenen zal in november 1976 een belangrijke Permeke-tentoonstelling worden georganiseerd.

In 1977 zal in het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel een belangrijke tentoonstelling worden georganiseerd gewijd aan de tempel Borobudur uit Indonesië.

Een krediet van 4 miljoen frank is reeds in de begroting 1977 ingeschreven.

Ten slotte heeft de Minister het over de oprichting van een cultureel centrum te Amsterdam.

Sinds geruime tijd zijn besprekingen aan de gang met Amsterdam voor de vestiging van een kunst- en cultuurcentrum in de Nederlandse hoofdstad.

Het is de bedoeling van het departement om in Amsterdam een permanent en veelzijdig gebouw te exploiteren, waar op bestendige wijze kunsttentoonstellingen, toneelopvoeringen en conferenties kunnen gegeven worden.

Het huis zou tevens een permanent ontmoetingsgebouw zijn voor jeugdverenigingen en verenigingen voor volksontwikkeling.

Naar aanleiding van deze geplande oprichting van een zogenaamd « Belgisch Huis » te Amsterdam, vraagt een lid of onze Franstalige landgenoten eveneens in de exploitatiekosten zullen bijdragen en of, in ontkennend geval, men van « Belgisch Huis » zal spreken.

De Minister antwoordt dat de onkosten uiteraard door de Nederlandstalige cultuurgemeenschap zullen worden gedragen en de benaming van dit cultureel centrum nog te bekijken valt.

Zij voegt eraan toe dat het de bedoeling is dit groots opgevat project te vestigen in het centrum van Amsterdam, nl. in de wijk « brakke grond » waar het, o.m. dank zij een nabij gelegen oud theater, de nodige aangepaste ruimte **errond** zal verkrijgen.

Een lid vraagt dan naar het verschil in klemtoon tussen het cultureel akkoord en de culturele overeenkomst. Hij verklaart eveneens heel wat interesse op te brengen voor het stramien en de inhoud van zo'n akkoord of overeenkomst alsmede voor de concrete aanwezigheid van de Vlaamse gemeenschap bij het afsluiten van deze akkoorden of overeenkomsten.

De Minister antwoordt dat de culturele overeenkomsten lossere verbintenissen uitmaken dan de culturele akkoorden. Ter illustratie deelt zij in dit verband mede dat overeenkomsten werden afgesloten met Zweden en de Verenigde Staten.

Wat de inhoud betreft van de akkoorden staat men, aldus de Minister, voor. stereotiepe uitwisselingen die o.m. slaan op de leerstoelen en de studiebeurzen. In verband met de Vlaamse inbreng herinnert de Minister eraan dat totnogtoe de internationale culturele betrekkingen in een 50/50 verhouding waren gesplitst. Zo is het b.v. gebleken dat voor Algerije de meeste studiebeurzen naar Frans-taligen gingen en voor Indonesië naar Nederlandstaligen, hetgeen soms reacties van de betrokken landen teweegbracht. Een splitsing zal dan ook een mogelijke accentverlegging tot gevolg kunnen hebben.

Hetzelfde lid houdt vervolgens een warm pleidooi opdat er zou worden over gewaakt dat de vrijheid van godsdienst en van ideologie zouden worden gerespecteerd en er op die basis dus geen visa zouden worden geweigerd.

Een ander lid voegt eraan toe dat het steeds onze stelling is geweest dat politieke regimes geenszins culturele betrekkingen met andere landen zouden beletten of in het gedrang brengen. Zij meent dat dit een zeer verstandige zienswijze is geweest. Zij vraagt nochtans eveneens dat wanneer onze morele principes in het gedrang komen steeds de nodige waakzaamheid zou worden aan de dag gelegd.

Concreet meent zij dat de zogenaamde apartheidspolitiek van Zuid-Afrika geen voldoende reden zou uitmaken om het akkoord met dit land in vraag te stellen. Zij stelt nochtans wel de vraag in hoeverre zwarten in dit cultureel kader kunnen participeren.

De Minister antwoordt dat wat de moeilijkheden bij het toekennen van visa betreft het voorbereidend werk door een gemengde commissie geschiedt. Indien de zaken niet naar wens verlopen kan, aldus de Minister, in deze delicate materie alleen met de nodige omzichtigheid, tact en « strategie » worden opgetreden.

Wat het aangesneden probleem met Zuid-Afrika betreft, deelt de Minister mede dat bekomen werd dat een deel van de professoren en lectoren uit niet-blanken zouden bestaan zodanig dat zij in het cultureel kader zullen participeren. Zij voegt eraan toe dat er thans ook in Zuid-Afrika zelf een gunstige evolutie waar te nemen valt op dit vlak.

Enkele leden vragen dan in welke mate de accentverschuiving van spectaculaire manifestaties, naar meer menselijke relaties zich voordoen. Welke aspecten van het cultureel leven participeren en in welke mate is dit

vooral het geval voor het vormingswerk? Denkt men ook niet te veel aan de ons omringende landen?

De Minister wijst erop dat er zich een weliswaar langzame maar gestadige evolutie voordoet, naar « humanisering » van deze relaties, zodanig dat aan jeugd- en vormingswerk steeds meer en meer aandacht wordt besteed. Het belang van studiebeurzen, tentoonstellingen e.d. blijft, aldus de Minister, natuurlijk uiterst groot. In dit verband wijst de Minister er ook op dat ook heel wat vroeger aangegane verbintenissen moeten worden nageleefd. Dat onze meeste aandacht blijft uitgaan naar de ons omringende landen houdt uiteraard ook verband met de financiële implicaties van de internationale culturele betrekkingen.

* * *

Artikelsgewijze bespreking

Verspreiding en uitstraling Nederlandse taal en cultuur in het buitenland

Bij artikel 6, dat betrekking heeft op allerhande uitgaven voor de organisatie van cursussen en stages in België voor buitenlandse leraars Nederlands, vraagt een lid nadere uitleg over de substantiële aangroei van deze post voor het begrotingsjaar 1976.

De Minister antwoordt dat de oorzaak te vinden ligt in het voor september 1976 geplande colloquium der Neerlandici.

Een ander lid vraagt dan waarom bij artikel 22 de toelage aan het Groot Limburgs Toneel werd gehalveerd.

De Minister herinnert er hier aan dat het Groot Limburgs Toneel ter ziele is gegaan. Zij hoopt nochtans iets dergelijks te kunnen blijven financieren. Het ingeschreven bedrag van 8 miljoen frank dekt in ruime mate het Belgisch aandeel van de vroeger aangegane verbintenissen van deze toneelvereniging.

Nog een ander lid vraagt dan waarop artikel 15, gelibelleerd als toelagen aan eigen instellingen en comités van Europese en internationale organisaties, in feite slaat.

De Minister preciseert dat hier de niet-gouvernementele bij Unesco aangesloten organisaties worden bedoeld.

De Voorzitter vraagt dan waarop de toelagen aan schouwburgen, orkesten enz. . . (art. 18) slaan?

De Minister antwoordt dat het hier toelagen aan Belgische orkesten betreft die in het buitenland optreden. Zij voegt eraan toe dat het hier niet alleen om professionele, maar ook om jeugdinitiatieven gaat.

Een lid vraagt of de verschillende posten uitsluitend betrekking hebben op werkingstoelagen of ook loonderving inhouden.

De Minister antwoordt dat er op dit ogenblik van rechtstreekse loonderving of loonaanvulling nog geen sprake kan zijn. Het departement van Nederlandse Cultuur betaalt dus geen lonen, maar komt b.v. wel tussen voor plaatsingskosten en soms ook voor verblijfskosten. De Minister voegt er nochtans onmiddellijk aan toe dat er wel een tendens bestaat om meer en meer naar de beta-

ling van lonen over te schakelen in plaats van de traditionele subsidiëring van verenigingen. Ter illustratie verwijst zij in dit verband naar het decreet van 13 juni 1975 houdende de subsidieregeling voor de Nederlandstalige toneelkunst. De Minister besluit met te stellen dat wij ons van het op idealistische grondslag gefundeerd voluntariaat meer en meer naar weddebetoelaging richten.

Naar aanleiding hiervan wijst de Minister er dan nog op dat in het buitenland dit zogenaamde voluntariaat soms heel wat moeilijkheden oplevert in die zin dat men er zelfs een statuut voor het voluntariaat is gaan opeisen.

Een lid vraagt dan waarover de artt. 8 en 16 die respectievelijk slaan op « uitgaven betreffende de verspreiding van Nederlandstalige Belgische Letteren » en « toelagen betreffende de verspreiding van Nederlandstalige Belgische Letteren » precies en concreet inhouden.

De Minister antwoordt dat art. 8 gaat over aankoop van boeken die men verspreidt en art. 16 om vertaalpremieën.

Hetzelfde lid wil dan weten waarom bij art. 19 dat betrekking heeft op « opgravingen en archeologische opdrachten in het buitenland » niets is voorzien.

De Minister antwoordt dat het hier om een overheveling gaat van art. 16 naar art. 28 van punt C. (Belgisch-Nederlandse samenwerking ten behoeve van de Nederlandse taal en cultuur).

In verband met art. 23 dat betrekking heeft op de studiebeurzen voor buitenlandse studenten in België, vraagt de Voorzitter hoeveel studenten van een op het eerste gezicht nogal gering bedrag van 8,5 miljoen frank kunnen genieten.

De Minister preciseert dat dit bedrag gereserveerd is voor de studenten uit landen buiten akkoord (Finland, Zwitserland.. .) die aan Nederlandstalige faculteiten studeren. Het gaat om voorstellen van regering tot regering. Wat het aantal studenten betreft wijst de Minister erop dat de eenheden, gezien de soms zeer beperkte studieperiode, in beursmaanden worden uitgedrukt. Zij besluit met eraan te herinneren dat België het land is dat het grootste aantal buitenlandse beurzen geeft.

Een lid merkt dan op dat de uitgaven voor de verspreiding en uitstraling van de Nederlandse taal en cultuur in het buitenland ongeveer 1 procent van de totale begroting van Nederlandse Cultuur uitmaakt. Hij stelt dan de vraag hoe voor de Nederlandstalige cultuurgemeenschap de vergelijking met de Franstalige cultuurgemeenschap uitvalt.

De Minister meent dan te mogen zeggen dat 55 300 000 F inderdaad geen buitengewoon omvangrijk bedrag is. Zij herinnert er tevens aan dat er tot op heden voor deze materies een 50/50 verhouding is geweest tussen de Nederlandstalige en Franstalige cultuurgemeenschappen, zolang dat procentueel, maar niet in absolute cijfers de Nederlandstalige cultuurgemeenschap minder spendeerde dan de Franstalige cultuurgemeenschap aan de verspreiding en uitstraling van haar taal en cultuur in het buitenland.

De Minister voegt er tenslotte aan toe dat het leeuwen-aandeel van de begroting voor Nederlandse Cultuur door de BRT wordt opgeslorpt.

Belgisch - Nederlandse samenwerking ten behoeve van de Nederlandse taal en cultuur

In verband met art. 32 betreffende toelagen aan lectoraten en cursussen Nederlands in het buitenland drukt de Voorzitter de wens uit dat de samenwerking met Nederland rationeler en efficiënter zou werken. Ter illustratie wijst hij op thans in Canada bestaande ongezonde toestanden waar Nederlanders en Vlamingen op dezelfde plaats, en onafhankelijk van elkaar, Nederlands doceren. Tenslotte betreurt hij het gering bedrag (1 miljoen frank), dat aan deze post wordt besteed.

De Minister verklaart het met de Voorzitter eens te zijn. Daarom, aldus de Minister, werd de werkgroep « integratie » met Nederland opgericht. Tevens wijst zij er op dat hogervermeld bedrag van 1 miljoen frank slechts het surplus van de reële onkosten dekt. **De** buitenlandse universiteiten (Rijks, Parijs. ..) betalen in hoofddeel hun lectoren en professoren Nederlands zelf.

Internationale kunstuitwisseling

Een lid vraagt waarom er voor de artt. 34 en 35 geen kredieten werden voorzien.

De Minister antwoordt dat er voor art. 34 (« Festival van Vlaanderen ») een overheveling plaatsgreep. Het bedrag werd dus behouden. Wat artikel **35** (« **Toelage Europa** ») betreft, wijst de Minister erop dat deze manifestatie slechts om de twee jaar plaatsgrijpt.

Bilaterale culturele samenwerking

Een lid vraagt of er in verband met art. 36 betreffende de toelagen aan het fonds voor de internationale culturele betrekkingen, nog een deel van de toelagen onder de begroting van de gemeenschappelijke culturele zaken vallen.

De Minister antwoordt hierop bevestigend (o.m. Unesco). Zij belooft dienaangaande aan de commissieleden meer gedetailleerde informatie te verstrekken.

De Verslaggever,

A. SMETS

De Voorzitter,

D. COENS
